

Erdély.

Írta: Szegvári Sándorné.

Betörés és rablás, betörés és rablás marad akkor is, ha a rablóvezér tábornoki egyenruhába van bújtatva. De amint hogy vannak anyák, kiknek csak akkor kezd fájni a háború, mikor saját édes gyermekük vére is belelefolyt a nagy vértengerbe, — szerencsére már csak kevesen vannak — épp úgy vannak magyarok, — de ezek már igen nagy számban — akik a fenti igazságot csak azóta vallják, amióta saját édes hazánkat érte egy nagyobb szabású ellenséges orvátmadás, mióta erdélyi magyarjainkat érte az ellenséges invázió istencsapása.

Most már érezzük mindnyájan, mit jelent az, ha testvéreink nyomorult, tehetetlen, szorongatott földönfutókká lesznek, tűzhelyük feldúlva, munkájuk gyümölcse letaposva, elorozva, leányaik, asszonyaik meggyalázva.

Most már mindnyájan érezzük, hogy mit jelent az, ha az erőszakkal párosult alattomos furfang egy értékes részt akar kihasogatni a haza testéből.

Támadják a háború intézőit — közvélemény és parlament, — amiért védtelen volt a válságos pillanatban határ és szoros; vádolják hevesen diplomáciánkat általában és a bukaresti követünket legkülönösebben, tájékoztatlansággal, balekséggel.

Mi nem vádolhatjuk sem a háború vezetőit, sem diplomáciai karunk háborús ténykedéseit.

Mert mi elvetjük és jogtalanak tartjuk a ránk erőszakolt háborút és a háború intézményét egyáltalában. Mi nem bírtunk volna örülni annak sem, ha a mi diplomatánk lett volna a furfangosabb, az ügyesebb és ha minékünk sikerült volna Romániával szemben úgy eljárni, mint ahogy Románia velünk szemben eljár. Undorral utasítjuk vissza az egész rendszert, mely megdi, hogy úri időtöltés lehessen, nyugodtan sakk-

húzásokat eszközölni »a zöld asztal mellett«, mikor a játék betétje emberek millióinak élete, szabadsága, minden nyugalma és létük minden lehetősége.

Mi csak azt követeljük ez alkalommal, — mint ahogy ezt követelik társnóink az) egész művelt világon, — hogy lássák be végre mindazok, akik eddig nem tudtak ehhez a belátáshoz felemelkedni, hogy anektálni nem lehet többé.

Nem lehet országreszeket, melyeknek lakóit a múlt az eredet, a nyelv, szokások, érzések, érdekek közössége ezer idegszállal az anyaországhoz láncol, attól erőszakosan elszakítani. Nem lehet, mert ebbe nem nyugszik bele az emberek jogérzése, mert lázadznak ellene, mert minden eszközt jónak ismernek el, mely a régi állapot visszaállításához vezethet, akármilyen áldozat árán.

Nem lehet, mert ha régmúlt időkben még behegedtek is az ilyen sebek, ma már nem.

A magasabb kultúra velejárói: általános iskoláztatás, sajtó, a nemzeti öntudat, nagyobb körökre való kiterjesztése, mindez gátolja a gyógyulást. Az imperializmus érdekhálózata pedig az egész világon minden gondját arra fordítja, hogy a bajt, amennyire lehet, elmérgeztse, és hogy a népek jogos fájalmát felhasználja háborúk uszítására, saját elvetemült céljai elérésére.

Láttuk a francia revanche-eszme végzetes szerepét a mai világháború okainak és lehetőségének létrejöttében és főképpen tudjuk, mit érzünk mi magyarok ma, mikor Erdély elvesztésének csak veszedelméről van szó.

Lássuk be végre, hogy máshol is emberek laknak, akik épp úgy éreznek és épp úgy gondolkoznak, épp úgy jajgatnak és épp úgy lázadznak, mint mi.

Minden államférfi — angol, német, orosz, francia — egyaránt azt állítja, hogy állandó békét akar kivívni hazájának.

A népek, ha majd áthatja őket az a meggyőződés, ráeszmélnek arra, hogy nyugalom és egyetértés a mostani háború után csak úgy lehetséges, ha akárki győzőn is a harctéren — a békekötés mindenféle annexió kizárásával létesüljön.

Magyar államférfi — gróf Andrássy Gyula — nem most, hanem közvetlenül a központi hatalmak tavaszi nagy harctéri sikerei után hasonló szellemben nyilatkozott már, hivatalos formában.

Ha kétes egy ország rész hovátartozandósága, akkor a lakosság maga ítélje meg népszavazás segítségével, hogy hová tartozik.

Bonyolult viszonyok, kevert, különböző kulturfokú lakosság mellett, még áttelepítésektől sem szabad visszariadni, ha a kérdést a jövő nyugalom irányában akarjuk megoldani.

Minden költség, minden fejtörés, minden önmegtartóztatás és minden munka, amit ennek az ügynek szentelünk, csak elenyésző csekély áldozat a kérdés mérhetetlen honerejéhez és fontosságához képest.

Ha a mi »nagyon bölcs« államférfiaink és politikus férfiaink és agitátor férfiaink ezt az igazságot már sok évvel ezelőtt belátták volna és felismerték volna azt is, hogy egyeduralmuk fentartása mily katasztrofális lesz következményeiben, akkor nem riasztana bennünket már harmadesztendeje megszakítás nélkül — siri csöndben — az egetrázó jajsza mindennek, ami még eszmél és érez, mindennek, ami még életre érdemes, a beszenyvezett, meggyalázott európai embercsalád körében